

De Heraut

door de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Zondag 15 September 1918. N°. 2121.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnements- en Advertentie-aan de ADMINISTRATIE. Bureau: N.Z. Voorburgwal 58—80, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Dinsdags 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor het Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f—10. Abonnements worden aangenomen door het Bureau te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. Advertentie: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f—20. Aanvragen en vermelding van liefdegaven f—12 per regel.

„Doch gij hebt de zalving van den Heilige.”

Doch gij hebt de zalving van den Heilige, en gij weet alle dingen. I Joh. II: 20.

De zalving sprak de eerste Christenen in het Heilige land veel sterker toe dan ons.

In het Oosten was het volkomen begrijpelijk, dat Maria, de zuster van Lazarus, die Jezus ten hoogste vereerde, een pood zelf naam van onverschillen, zeer kostelijken nardus, en hierna de voeten van Jezus zalfde, zoodat heel het huis vervuld werd met den reuk der zalf.

Zulke zalvingen, zij 't al min kostbaar, waren in het Oosten gebruikelijk, op vasten voet gebruikelijk, gelijk ons dit met name van den Hoogepriester in Psalm 133 wordt betuigd. Het in liefde samenwonen, zoo heet het daar, is „gelijk de kostelijke olie, die nederdaalt op het hoofd en op den baard van Aaron, ja, tot op den zoom zijner kleederen.”

Onder ons bestaat gelijk gebruik niet meer. Ten hoogste kwam ze nog een enkel maal voor bij de kroning der Vorsten, met name in Frankrijk. Dit komt van 't verschil van huidtint in het Oosten en in het Westen. In het Oosten, en zoo ook in onze Koloniën, is de tint van de huid meest vaal en dof, terwijl in ons Westen die vervalping van de huid-tint eerst met den ouden dag komt. Vooral wie nog jong is, heeft bij ons iets dat veeleer blinkt en glimt. En al is 't nu, dat de ijdelheid niet weinige vrouwen verleidt om de huid van het aangezicht en de vlokken van het hoofdhaar met sterker sprekende tint te sieren, toch blijven dit uitzonderingen, en de gewone levenskleur en haartint voldoet ten volle. Licht het nu aan de grotere hitte, dat deze bezielde tint in het Oosten ontbreekt, dan is het alleszins begrijpelijk, dat men ook in Palestina de gewoonte kende, om aan de ontbloote leden van het donzige lichaam door een zalf, en dan liefst van rijken geur, een meer bezielende tint te leenen.

Dit nu heeft die vrouw ook aan Jezus gedaan, en Jezus liet 't toe en prees er haar om.

Deze zalving nu gaat tot op de eerste geheimnissen der Schepping terug.

Uit zich zelve was de pas geschapen aarde niet alleen woest en ledig, maar er staat ook bij, dat „er duisternis was op den afgrond”, en toen was het de eerste nadere scheppingsdaad, dat God zelde: „Daar zij licht, en dat er licht was.” Iets wat uiteraard een mededeeling inhield van wat uit God toekwam aan zijn Schepping.

Van den Heere onzen God, en van zijn troon, hooren we steeds op nieuw, dat 't al één glans en heerlijkheid was. Die glans straalde evenzoo uit bij de verheerlijking van den Christus op den berg. Het licht brengt ons den dag, en als 't volle duister om ons heen wordt, is het nader. En overvalt ons een geweldige donder, dan ondergaan we soortgelijke verdonkering, en is 't nogmaals of onze God zich van ons terugtrekt, en ons aan onze eigen donkerheid overgeeft.

De aarde uit zich zelf is donker, en als 't licht gaat glansen hier beneden, dan is dit alleen, omdat God 't ons uit zijn zon laat toestraalen.

Van de nieuwe aarde, onder den nieuwen hemel, die in de Voleinding te komen staat, wordt in het hemelsche, nieuwe Jerusalem dan ook niets dan glans en gloed en heerlijkheid gemeld.

„Hij voerde mij weg in den geest, zoo lezen we in Johannes, op een hoogen berg, en toonde mij de groote stad, het heilige Jerusalem, nederdalende uit den hemel van God, en haar licht was den allerkostelijken steen gelijk, als den steen Jaspis, blinkende gelijk kristal.”

In het edelgesteente spreekt nog die hemelsche glans ons toe. Twaalf edelgesteenten worden dan ook opgesomd voor de twaalf fondamente van het nieuwe Jerusalem, van de Jaspis tot de Amethyst. Elk der twaalf poorten was uit één parel, en de straat der stad was van goud, gelijk doorzicht glas.

Zoo is het daarboven, alles saamgenomen, één, doorlichtige heerlijkheid, en tegenover dien glans en gloed van Boven staat onze aarde en al 't menscheleke als in zichzelf duister en donker, en alleen bij bestraling van Boven deelde in de heerlijkheid die

Gods troon doet schitteren. En het is nu deze hemelsche heerlijkheid, die onder de geloovigen door de zalving werd afgebeeld. Het is dan ook hierop terugslaan, dat Johannes aan de geloovigen in zijn Gemeenten schrijft: „Gij hebt de zalving van den Heiligen”, en nogmaals in het 27e vers herhaalt: „De zalving die gijlieden van Hem ontvangen hebt, blijft in u.” Waar hij dan ten slotte aan toevoegt: „Gelijk die zalving u leert van alle dingen, zoo is hij ook waarachtig.”

Hier komt dus de zalving aan de orde niet als een overgieting met nardus, maar als een innerlijk verrijkt worden met geestelijke nardus, en het is die zalving van eeuwig duur, die zich in 't oogenblik zelf van onze wedergeboorte in het diepst van ons ingewand, ja tot in onze nieren indringt.

Van deze geestelijke soort nu was ook de zalving, die onder Israël in zwang was, en die steeds de hoogepriester, en straks Jezus zelf en Maria ondergingen, de zinlijke afbeelding.

Die „geestelijke zalving kan een kindeke ondergaan, dat kort na zijn geboorte sterft, en zonder die geestelijke inwendige zalving is nooit één menschenkind bij zijn sterfen ter zaligheid ingegaan.”

Die zalving is een mysterie, zoo zelfs dat ze in ons kan dringen, zonder dat we er ons bewust van zijn. Er grijpt dan een verborgen actie in ons inwendig gemoedsleven plaats. Dat komt ons van geen vader of moeder, noch ook van een prediker toe. Die mogen er zijdelings toe medewerken, doch ook dan zijn ze niets dan instrumenten, waarvan God zich bedient om ons de Goddelijke zalving in het verborgenste van ons innerlijk aanzijn te doen toekomen. Het is en blijft onveranderlijk en bij elken gezaligde steeds God zelf, die ons met deze zalving verrijkt en voor eeuwig zaligt.

Het is, zooals Johannes betuigt, een zalving niet van menschen, maar de zalving van den Heiligen. Het is een kiem van geheel nieuw leven, die in het verborgene van ons innerlijk wezen uit de door den Heiligen in ons ingedragen zaadkorrel geheel ongedacht en onverwacht opschiet. Zelfs jaren kunnen dan voorbijgaan, eer dit in ons gebeurde tot ons bewustzijn doordringt. Bij den één zal dit heel anders toegaan, dan bij zijn naaste. Immers het is geen zalving der menschen, doch een zalving die ons eeniglijk van den Heiligen toekomt, en waarbij geen enkele werking zich denken laat, die anders dan van God zelf in ons kan uitgaan.

Dr. A. K.

Kootwijk's Scholen

In hartelijken dank ontvangen gift Unie-Comité te Marken f 5. Dringend verzoeken wij aan onze scholen, die zoo groote behoefte aan steun hebben, te willen gedenken.

Dr. J. H. HOUTZAGER, Voorzitter.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons: Onder de inkomsten de vorige week ontvangen, waren een twaalfde posten die de vermelding waardig zijn. Een legaat groot f 2000 en een gift voor het studentenstudiefonds groot f 1000, bestemd als studietoelating voor dat fonds, waarvan de rente jaarlijks kan worden genomen.

Behalve de uitbreiding van de contributies voor de vereniging is versterking van het studiefonds dringend noodig, en het was een goede gedachte van de heeren oud-studenten om de werken tot vermeerdering van de inkomsten van genoemd fonds, ten einde studenten die niet in staat zijn al hunne studiekosten te betalen, behulpzaam te zijn.

Het studiefonds heeft vooral dit jaar veel geld noodig. De aanvragen zijn zeer veel, zoodat vooral ook door de tijdsomstandigheden de uitgaven klimmen.

Gelukkig nemen de inkomsten toe en behoort voor geen afschrijving op het kapitaal gevreesd.

Maar wat zal het zijn, indien ook een volgend jaar onze universiteit met nieuwe benoemingen wordt gezegend?

Dan zullen de uitgaven de inkomsten weer overtreffen.

Daarom moet voortaan worden gezorgd voor vermeerdering van inkomsten. En dat kan.

Dat kan, zoo ook de groote steden, dat kan zoo bij name Amsterdam luistert en doet naar het woord van Prof. Mr. D. P. D. Fabius „Pompen of verpumpen.”

Amsterdam gaat achteruit, gaat hard achteruit.

In 1907 was de contributie f 3850.25, in 1917 f 2718.25. Dus ruim f 1100 minder in de 10 jaar.

En hoe treurig de tijden ook wezen mogen, Amsterdam gaat in inkomsten vooruit, hard

vooruit. De nieuwbenoemde Minister van Financien gaf als Wethouder van Amsterdam de volgende cijfers:

	1914	1917	meer
aan 10.000—20.000	1321	1691	370
20.000—30.000	343	442	99
30.000—40.000	196	256	60
40.000—50.000	76	146	70
50.000—100.000	135	192	57
100.000—en hoger	62	162	100

Volgens het voorstel op de laatste jaarvergadering besproken, zou van f 10.000 inkomens f 80 contributie kunnen verwacht worden en van f 50.000 f 1000.

Tot op heden hebben drie leden hun contributie verhoogd en zijn er bij elkander maar 7 leden, die meer dan f 25 contrubueeren. Naar aanleiding van het besluit der jaarvergadering schrijft een broeder, dat men zich geen wet laat stellen. Deze gedachte is geheel juist. Immers de wet is gesteld. Gesteld in het verlanen om naar alle geboden Gods volkomenlijk te leven.

Om nu die geboden te kennen op het stuk van bijdragen voor kerk en school en hartigheid, moet men weten wat er noodig is. Dat is door Dr. van Reenen keurig berekend, en destijds door Prof. Fabius duidelijk genoemd. Laat ons goeddeende niet vertragen.

De Kerkraad der Geref. Kerk te Pijnacker Nootdorp besloot in zijn laatst gehouden vergadering, geen collectanten toe te laten, dan na schriftelijke aanvraag drie weken van te voren.

Namens den Kerkraad der Geref. Kerk voornoemd,
G. v. D. STOK, Scriba.

BEDE DAG.

De Classis „Gravenhage der Gereformeerde Kerken besloot in haar vergadering van heden, wederom ten bededag uit te schrijven. Wel is in de lange historie onzer dagen geen bijzonder feit, dat tot een bededag aanleiding geeft, wel dreigt er geen buitengewoon en oogenblikkelijk gevaar dat de classis tot deze beslissing noopt; doch de algemeene nood, die dagelijks stijgt en de toekomst met steeds donkerder wolken omhult, geeft reden te over om tot een afzonderlijke gebede samen te komen. Gij steunt dit ongetwijfeld toe. De oorlogsgewel vermeerderd immers in toenemende ontroeting. De volkeren snellen op den weg der verdwazing voort, en hun leidslieden willen van vrede niet weten. Door alle landen waart de revolutiegeest rood, en nadert de honger. Ons volk gaat een langen winter van veel ontbering en talloze zorgen tegemoet, en bovenal is de geestelijke nood schreiend groot. Gods oordelen verharde in plaats van bekeering te werken, en waar is onder ons de oprechte vernootmoediging en verberking des harten?

Laten wij daarom nogmaals gemeenschappelijk „Heeren aangezicht zoeken. Hij vraagt van ons aan te houden in het gebed. Vooral nu hebben wij te bidden en niet te vertragen. Misschen wil onze God hooren. Daarom noodigt de Classis „Gravenhage u uit Zondag 29 September a.s. te bestemmen tot een bededag voor de ellende der tijden, en in elk geval des morgens met de gemeente tot een gebedsamen te komen.

De Heere schenke U den Geest der genade en der geboden.

Namens de Classis,
Dr. J. DOUMA, Praeses,
Dr. C. J. VAN RINSBERGEN, Assessor,
Dr. L. WYKIA, Scriba.

„Gravenhage, 3 Sept.

Verlag van de Particuliere Synode van de Gereformeerde Kerken in Drenthe, gehouden te Hoogeveen, 12 Juni 1918.

Art. 1. Namens de roepende Kerk van Hoogeveen opent Dr. H. S. Bouma de vergadering. Zijn Eerw. laat zingen Psalm 89: 3, gaat voor in gebed, leest Psalm 95 en heet de broeders welkom.

Art. 2. De lastbrieven worden nagezien en in orde bevonden. Alle primi-afgevaardigden zijn tegenwoordig.

Art. 3. Het moderamen wordt als volgt geconstitueerd: Dr. H. W. Laman, praeses, Dr. N. Druisema, scriba, Dr. H. S. Bouma, assessor I, Dr. N. Postema, assessor II.

Art. 4. Als hospitanten zijn aanwezig Dr. J. W. Esselink, Dr. J. C. van Mantgem en Dr. H. van der Veen, die worden uitgenodigd om als adviseerende leden en als commissie voor stemopneming zitting te nemen.

Art. 5. De notulen van de vorige synodale vergadering, die gelijkluidend zijn met de gedrukte acta, en dus als bekend verondersteld mogen worden, worden behoudens een paar kleine opmerkingen goedgekeurd en vastgesteld.

Art. 6. De assessor I doet lecture van enkele ingekomen stukken:

a. van de Deputaten voor de oefening van het verband tusschen de Geref. Kerken in Nederland en de Theol. Fac. der Vrije Universiteit;

b. van Dr. H. Dijkstra van Delfshaven, praeses van de Zendingdeputaten, waarin hij mededeelt, dat hij tegen den middag ter vergadering hoopt te komen, en verzoekt om de behandeling van het Zendingrapport niet vóór dien tijd te doen plaats hebben;

c. van de Gen. Synode van 1917 inzake bewaking van kerkelijke archieven;

d. van de Gen. Synode van 1917 inzake dekking van onkosten door genoemde Synode gemaakt.

a en b worden, voor kennisgeving aangenomen. Aan het verzoek van Dr. H. Dijkstra zal worden voldaan.

c en d zullen straks worden behandeld.

Art. 7. Dr. H. A. Dijkstra brengt rapport uit namens de Deputaten ad art. 49 D. K. O., welk rapport wordt goedgekeurd.

Art. 8. Dr. G. van Halsema rapporteert als prov. correspondent-penningsmeester. Een voorstel, om 25 pCt. toeslag van de Classen te heffen ter dekking van onkosten, wordt aangenomen. De broeders J. Sioek en H. S. Timmer sien het boek na, dat in de heste orde wordt bevonden. De corr-penningsm. ontvangt den dank der vergadering.

Art. 9. Dr. H. W. Laman rapporteert als curator der Theol. School. De vergadering neemt met blijdschap, dat de School zich in bloeienden toestand bevindt. De curator ontvangt den dank der Synode voor zijn rapport.

Art. 10. Namens de Deputaten voor hulpbehoevende Kerken rapporteert Dr. H. A. Dijkstra. Het voorstel van Deputaten, om een bedrag, dat in 1902 uit de Kas voor hulpbehoevende Kerken in die voor Evangelisatie is gestort, thans naar eerstgenoemde Kas te renvoyeren, wordt aangenomen. Ook worden aangenomen de voorstellen:

a. f 100 te storten in de Gen. Kas, b. de Kerk van Hijken te steunen met f 100, c. de Kerk van Vliedder met f 125, d. de Kerk van Norg met f 50, e. de Kerk van Sleem met f 50 (onder voorwaarde, dat de vacature in deze Kerk eerst vervuld moet worden) en f. de Kerk van Schoonoord met f 100. De rapporteur ontvangt den dank der vergadering.

Art. 11. Dr. H. A. Dijkstra brengt rapport uit namens de Deputaten voor Evangelisatie. Een voorstel van Deputaten, om bij geleken behoefte f 100 uit te keeren aan een weduwe, wordt aangenomen. Besloten wordt den arbeid der Evangelisatie te Ruinen over te dragen aan de Classis Meppel, zoo de Kerk van Ruinerwold dien arbeid tenminste niet wil overnemen. Een financiële regeling zal door de Deputaten ontworpen worden, terwijl de eerstkomende Synode dan een afdoende besluit in deze materie zal kunnen nemen. Wordt goedgevonden f 50 beschikbaar te stellen aan de Classis Koevorden ten behoeve van den Evangelisatie-arbeid te Schoonoord en te Steenwijkmoer. De Deputaten ontvangen machting om van de Classis opgave te vragen van de jaarlijkse inkomsten. De handelingen van Deputaten worden verder goedgekeurd. Den rapporteur wordt door den praeses dank betuigd.

Art. 12. Dr. W. W. Smitt rapporteert namens de Deputaten naar art. 19 D. K. O. Uit het rapport blijkt, dat Drenthe 7 alumni heeft, die allen goede vorderingen maken. Een alumnus heeft zijn studie beëindigd en reeds een roeping aangenomen. De handelingen van Deputaten, alsook het rapport, worden onder dankbetuiging goedgekeurd.

Art. 13. Dr. H. Dijkstra, die inmiddels ter vergadering gekomen is, wordt hartelijk verwelkomd door den praeses.

Art. 14. Wordt goedgevonden, dat het Zendingrapport, dat aan alle leden is toegezonden, niet wordt voorgelezen. Een paar vragen naar aanleiding van dit rapport worden ten genoegen beantwoord. Met een opmerking betreffende het financiële gedeelte van het rapport zal door Deputaten rekening worden gehouden. Een voorstel van Deputaten, om hen te machtigen in de Kerken geld te verzamelen, die noodig zijn voor woningbouw en salaris voor een tweede onderwijzer op Soemba, wordt unaniem aangenomen. Het rapport wordt goedgekeurd. Deputaten ontvangen den dank der vergadering.

Art. 15. Dr. H. S. Bouma brengt rapport uit namens de archief-bewarende Kerk van Hoogeveen. Uit het rapport blijkt, dat het archief nog niet geheel geregistreerd is. Binnenkort hoopt de Kerk van Hoogeveen er mede gereed te komen. Onder dankzegging voor het rapport verzoekt de Synode aan genoemde Kerk haar arbeid voort te zetten, en besluit zij in verband met het ingekomen stuk van de Gen. Synode (zie sub 6 c.) aan de Classen te verzoeken, bij de kerken er op aan te dringen de registratie van de archieven in orde te brengen.

Art. 16. Het voorstel van de Classis Beilen, vervat in de instructie: „De Part. Synode besluit, dat het besluit in art. 16 der Handelingen van de vorige Part. Synode ten opzichte van hr. v. O. te V., wordt aangenomen. De Synode spreekt dus uit, dat bij eventuele pensionering van hr. v. O., nits deze dan nog verbonden is aan de Kerk van V., aan genoemde Kerk steun zal worden geboden.

PAUZE.

Art. 17. Na het zingen van Psalm 81: 12 wordt de vergadering heropend.

Art. 18. Naar aanleiding van de instructie der Classis Beilen: „De Part. Synode onderwerpt de classieke indeling aan een herziening”, en luttende op het feit, dat enkele kerken grenzen van Drenthe liggende Kerken ressorteeren onder de Classis Stadskanaal, heigen een onzuivere toestand in, draagt de vergadering aan de Deputaten naar art. 49 D. K. O. op de volgende Synode te dienen met een uitgewerkt advies inzake een nieuwe classieke indeling.

Art. 19. Op de zaak, ter tafel gebracht door de instructie van de Classis Koevorden: „De Classis vestigt de aandacht der Part. Synode op den ongewenschten toestand, dat zoo vele candidaten tot den H. Dienst zich wel beroep-

baar laten stellen, maar daarna geen beroep wenschen te ontvangen, en verzoekt de Part. Synode over deze zaak een schrijven te richten tot de curatoren der Theol. School en de Deputaten voor het verband met de Theol. Fac. der V. U., meent de Synode niet te kunnen ingaan.

Art. 20. Dr. H. A. Dijkstra rapporteert namens de Deputaten naar art. 13 D. K. O. Aan Deputaten wordt opgedragen op de volgende Synodale vergadering te komen met een voorstel inzake een ruimere verzorging van Emeriti. De voorstellen van Deputaten betreffende uitkeeringen worden aangenomen. Na breedvoerige discussie wordt besloten de door Deputaten opgestelde en aan alle Kerken en Classen toegezonden conceptregeling tot uitvoering van art. 13 D. K. O. in de Prov. Drenthe, te behandelen. Vanwege den tijd (vele broeders moesten vertrekken, om nog met de laatste reisgelegenheid hun woonplaats te kunnen bereiken) kan de behandeling thans evenwel niet geschieden, en wordt ze dus uitgesteld tot de volgende synodale vergadering. De Deputaten zullen het concept nog eens herzien, daarbij rekening houdende met de algemeene opmerkingen, die in de breedvoerige inleidingsdiscussie gemaakt zijn.

Art. 21. Onder de werkzaamheden onder hebben de volgende benoemingen plaats:

a. Dep. art. 49 D. K. O. Dr. G. van Halsema (primus), Dr. H. Brouwer (secundus).
b. Dep. art. 19 D. K. O. Dr. H. A. Dijkstra (primus), Dr. J. C. van Mantgem (secundus).
c. als Deputaten voor de hulpbehoevende Kerken worden ook dit jaar weer aangewezen de Dep. voor Evangelisatie:
f. Curator Theol. School Dr. H. W. Laman; Dr. N. Druisema (secundus).

g. Dep. art. 13 D. K. O. Dr. J. Beckman.

Art. 22. Bij de rondvraag wordt aan den scriba op diens verzoek machting verleend om een nieuw notulenboek aan te schaffen.

Art. 23. De samenroeping der volgende Synode wordt opgedragen aan de Kerk van Hoogeveen.

Art. 24. De toepassing van art. 43 D. K. O. behoort niet plaats te hebben.

Art. 25. De assessor I zegt den praeses dank voor zijn uitnemende leiding.

Art. 26. De assessor II leest de korte notulen, die worden goedgekeurd.

Art. 27. De praeses sluit de vergadering en gaat voor in dankzegging.

N. POSTEMA, Assessor II.

Beilen, 18 Juni 1918.

Buitenland.

Oostenrijk. De Tzechische kerkelijke beweging.

Sedert 1902 werd er in Oostenrijk naar gestreefd, de Tzechische kerken, in overeenstemming met het Russisch verleden en op grond van hare nationaliteit, te vereenigen. De Lutherse en Gereformeerden werden in de liberale bladen aangeklaagd, dat zij voor den Koning van Pruisen werkten, omdat zij voor zulk een vereeniging niets voelden. Er werd een vereeniging gevormd, waarvan de Gereformeerde superintendent Dusec en de Lutherse predikant Dr. F. Hreysa de leiders waren, ten einde de Lutherse en Gereformeerden onder één kerkverband saam te brengen. De leiders, tot de liberale richting behoorende, konden niet veel propaganda voor hun denkbeeld maken. Zij hoopten echter dat het gedenkjahr van den dood van Huss (1915) het begin zou zijn van een Tzechische los-van-Rome-beweging. De liberale bladen beweerden, dat vele Roomsche Evangelisch zouden worden, wanneer de Evangelischen of Protestanten zich wilden vereenigen. Maar de groote meerderheid van Lutherse en Gereformeerden was van een vereeniging afkeerig. De Gereformeerden zeiden dat zij niet de broederuniteit verwant zijn, en de Lutherse beweerden dat de Lutherse leer een consequente ontwikkeling van de leer van Huss is; beide kerken wilden aan de Tzechische nationaliteit getrouw blijven. De oorlog maakte, dat van een gedachtenisviering van Huss op groote schaal geen sprake zijn kon. In den zomer van 1917 werd een verklaring van kerkelijke ambtsdragers van beide kerken gepubliceerd om het volk voor oogen te stellen, wat de Evangelische kerk noodig heeft, en waarvoor zij streeft. Een blad „de Tzechische reformatie” werd daartoe gesticht. Dit orgaan strijdt voor zelfstandigheid van het Tzechische volk in Godsdienszaken, d. w. z., men wil zich losmaken van het Weensche kerkbestuur. Ook zoekt men aanknooping aan het reformatisch verleden, terwijl men tevens streeft naar een vereeniging der Tzechische Evangelischen.

Het komt ons voor, dat deze pogingen niet veel zullen uitwerken. Want het blijkt dat men niet alleen een vereeniging zoekt tot stand te brengen van Lutherse en Gereformeerden, maar ook tracht orthodoxen en modernen onder een kerkelijk dak saam te brengen.

Het Gereformeerde en het Lutherse volk is zeer gehecht aan zijn belijdenis, en de meeste predikanten, vooral de jongeren, houden aan